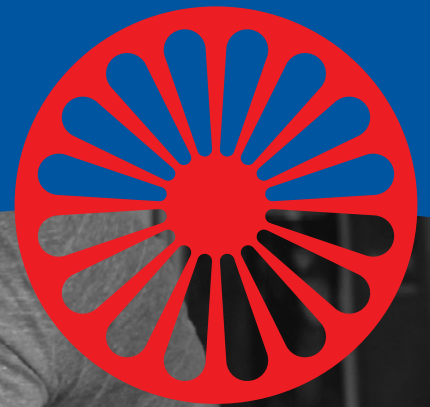

Metodika systému prestupného zamestnávania

Júl 2019

ÚRAD
SPLNOMOCNENCA VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY

Skúsenosti a odporúčania pri zavádzaní systému prestupného zamestnávania v meste Banská Bystrica - Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých, n.o. Vytvorenie a realizácia projektu zameraného na elimináciu dlhodobej nezamestnanosti na miestnej úrovni v rámci partnerstiev Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica a mesta Banská Bystrica, podnikateľských subjektov a podnikov verejnoprospešných služieb.

Úvod

Úlohou politiky zamestnanosti štátu je v koordinácii s ostatnými politikami, vytvárať podmienky pre vstup na trh práce pre všetkých, ktorí môžu pracovať a hľadajú prácu, a tiež vytvárať podmienky pre udržateľnú zamestnanosť. Rast miery zamestnanosti a osobitne znevýhodnených osôb a ich zotrvanie na trhu práce, je aj hlavnou ochranou pred rozšírením chudoby a sociálneho vylúčenia.¹

Aktivity mesta Banská Bystrica v oblasti prestupného zamestnávania začali vznikať v období najvyššie miery evidovanej nezamestnanosti.

V decembri 2011 bolo v evidencii na území Banskobystrického samosprávneho kraja 68 064 obyvateľov, čo bolo cca 17 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie na Slovensku. Situácia bola a je rôznorodá aj na úrovni kraja, hlavne na juhu sú okresy, v ktorých evidovaná miera nezamestnanosti je niekoľkonásobne vyššia ako je priemerná hodnota. Ide predovšetkým o okresy Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár. Znepokojivá miera nezamestnanosti v týchto okresoch iniciovala aj prijatie zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Uvedené regióny sú zároveň okresmi, kde je aj vysoká koncentrácia marginalizovaných rómskych komunít. Podľa Atlasu rómskych komunít 2013² na území Banskobystrického samosprávneho kraja žije približne 79 000 obyvateľov marginalizovaných komunít. Pričom v najmenej rozvinutých okresoch (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár) žije cca 58 000 príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Zapojenie príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít na trhu práce je výrazne nižšie ako majoritnej populácie. Pričom ich potenciál by mohol byť výrazne vyšší.

Možnosť uplatniť sa na trhu práce výrazne ovplyvňuje úroveň dosiahnutého vzdelania, čím nižšie vzdelanie, tým sú šance zamestnať sa nižšie. Nezamestnaní príslušníci marginalizovaných rómskych komunít majú výrazne nižšie vzdelanie ako majorita. Chýbajúcu kvalifikáciu si Rómovia musia často nahradzovať praxou a znevýhodnenia na trhu práce ich vytláčajú do neformálnej ekonomiky.

Plošné politiky zamestnanosti sa v prípade zraniteľných skupín ukazujú skôr ako málo účinné. Príslušníci marginalizovaných rómskych komunít vykazujú viacero špecifík (nižšie vzdelanie, dlhodobá nezamestnanosť, replikovanie nezamestnanosti z generácie na generáciu – generačná chudoba, chýbajúca infraštruktúra, chýbajúce sociálne väzby mimo komunity, kultúrne odlišnosti a predsudky majority). Preto je potrebné sústrediť sa na opatrenia na ďalšie zvyšovanie ich kvalifikácie a získanie potrebných zručností, ktoré by vytvorili predpoklady pre ich zaradenie na otvorený trh práce.

1 Viac IN Národná stratégia zamestnanosti, Bratislava, október 2014, štúdia v rámci ITMS č. 27110130034 a ITMS č. 27130230035

2 Viac na <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucenie-spolocenstva/dokumenty.html>

Obce a mestá majú mnohé pozitívne skúsenosti a know-how pri vytváraní pracovných miest pre nezamestnaných z marginalizovaného prostredia. Dôležité je prispôbiť praktiky lokálnym podmienkam. Obecné podniky sa ukázali ako lacný zdroj pre poskytovanie lokálnych služieb a výroby, ale zároveň aj miesto, kde ťažko zamestnateľní uchádzači o prácu získavajú pracovné návyky a následne aj umiestnenie na otvorenom trhu práce.

Rozvoj zamestnanosti na regionálnej úrovni je pre Slovenskú republiku veľká výzva, kladné zmeny nie je možné dosiahnuť bez aktívnej spolupráce aktérov na regionálnej a miestnej úrovni. V kontexte problémov, akým je starnutie obyvateľov, nezamestnanosť mladých ľudí, dlhodobá nezamestnanosť, zmena klímy a narastajúce nerovnosti, by riešenie mohlo ponúknuť presadzovanie koncepcie sociálnej ekonomiky.

Sociálna ekonomika patrí medzi sektory s dobrou perspektívou pre regionálny a miestny rozvoj a pre zamestnanosť tým, že prostredníctvom svojich subjektov, sociálnych podnikov, vytvára pracovné miesta, posilňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť, podporuje aktívne občianstvo, solidaritu a hospodárstvo s demokratickými hodnotami, ktoré kladie ľudí na prvé miesto. Aj keď miera evidovanej nezamestnanosti klesá, potreba individualizácie sociálnych služieb spojených s prípravou na trh práce a zvyšovaním zamestnateľnosti trvá.

Na území Banskobystrického samosprávneho kraja podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v decembri 2018 miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla hodnotu 5,04 %. Medzimesačne, v porovnaní s novembrom 2018 (5,09 %), poklesla o 0,05 percentuálneho bodu. Medziročne poklesla o 0,90 percentuálneho bodu (v decembri 2017 5,94 %). Pokles evidovanej miery nezamestnanosti zaznamenávame kontinuálne v uplynulých rokoch. K poklesu prispievajú aj projekty na úrovni samospráv a aj projekt mesta Banská Bystrica, ktorý prináša modelové riešenia, ktoré môžu inšpirovať aj iné samosprávy.

Východisková situácia

Na území mesta Banská Bystrica bola v roku 2011 miera nezamestnanosti pomerne vysoká a rovnako tak dlhodobá nezamestnanosť. Tento fakt výrazne ovplyvňoval život nízkopríjmových skupín obyvateľov. Preto sa mesto Banská Bystrica rozhodlo reflektovať na výzvu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorú pripravilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.³

Mesto Banská Bystrica predložilo návrh programu prepájania služieb zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb pre dlhodobo nezamestnaných. Na území mesta bolo v tom období 3 876 uchádzačov o zamestnanie z celkového počtu 5 646 v okrese Banská Bystrica. Z toho až 35,46 % boli dlhodobo nezamestnaní. Zamestnanosť bola determinovaná viacerými podmienkami, z ktorých je dôležité spomenúť geografickú uzavretosť a nedostatočnú odvetvovú rôznorodosť. Tieto skutočnosti mali za následok dosahovanie nedostatočného prílivu kapitálu na rozvoj priemyselného a stavebného odvetvia v porovnaní s inými krajskými a dokonca i okresný-

3 Výzva „Program prepájania služieb zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb pre dlhodobo nezamestnaných“ bola dvojkoľová, v 1.kole sa predkladali len projektové zámery. Výzva bola zverejnená 10. februára 2011.

mi mestami. Štatút krajského mesta vedie k rozvoju školstva, inštitucionálnych subjektov s krajskou pôsobnosťou a k prehlbovaniu jednostrannosti v rozvoji mesta. V oblasti nezamestnanosti to malo za následok zvyšovanie dlhodobej evidencie skupín obyvateľstva s nízkym vzdelanostným stupňom a nízkou kvalifikáciou. Mesto Banská Bystrica ako východisko z nízkej efektívnosti aktívnych opatrení trhu práce videlo v systémovom riešení dlhodobej nezamestnanosti na lokálnej úrovni s využitím partnerstva. Cieľom predkladaného programu prepájania služieb zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb pre dlhodobo nezamestnaných sa stal model prestupného zamestnávania – medzitru práce v lokálnych podmienkach. V rámci uvedeného programu navrhovalo dlhodobo nezamestnaným poberateľom dávky v hmotnej núdzi dočasne podporované zamestnanie (prechodné zamestnávanie) spojené s aktivitami zameranými na zvýšenie ich zamestnateľnosti. V predkladanom zámere pilotného projektu navrhovalo vytvoriť, realizovať a overiť model medzitru práce (prestupné zamestnávanie) pod názvom projektu „**Od dávok k platenej práci**“. Projekt bol pozitívne hodnotený a získal podporu.

Projekt „Od dávok k platenej práci“

V 1. polovici roka 2011 bolo 36,3 % z evidovaných uchádzačov o zamestnanie v meste Banská Bystrica dlhodobo nezamestnaných a z nich 53,6 % boli poberateľmi dávok v hmotnej núdzi. 63,14 % z dlhodobo nezamestnaných bolo vo veku 24 – 49 rokov a 60,7 % z dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie dosiahlo najnižšie stupne vzdelania. Ich pracovnú integráciu negatívne ovplyvňovalo **viacnásobné znevýhodnenie** (vek, vzdelanie, absencia pracovných návykov a zručností, pokles vnútornej motivácie, strata sociálneho statusu a iné). Málo motivujúci bol aj ich prechod zo systému dávok v hmotnej núdzi na málo platené pracovné miesta. V projekte sa navrhovalo riešiť tieto problémy prostredníctvom **medzitru práce (prestupné zamestnávanie)**, ktorý pre účely projektu bol definovaný ako *dočasne podporované zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných poberateľov dávky v hmotnej núdzi, prijímateľov sociálnych služieb, spojené s aktivitami zameranými na zvyšovanie ich zamestnateľnosti.*⁴

Cieľom bolo riešenie dlhodobej nezamestnanosti v lokálnych podmienkach prostredníctvom medzitru práce (prestupného zamestnávania), dočasné zamestnávanie pre 40 dlhodobo nezamestnaných poberateľov dávok v hmotnej núdzi a popri tom aj aktivity osobnostného rozvoja zamerané na zvyšovanie ich zamestnateľnosti.

Cieľovou skupinou boli dlhodobo nezamestnaní poberatelia dávky v hmotnej núdzi, ktorí boli prijímateľmi sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a bolo im poskytované základné sociálne poradenstvo.

Pripravené boli aktivity na zabezpečenie začleňovania dlhodobo nezamestnaných poberateľov dávky v hmotnej núdzi do pracovného procesu v troch stupňoch, zabezpečenie adaptačného procesu a priebežné hodnotenie úspešnosti modelu medzitru práce.

Mesto Banská Bystrica deklarovalo, že bude pokračovať v realizácii zámeru podľa dosiahnutých výsledkov a zabezpečí udržateľnosť výsledkov projektu aj po uplynutí dotácie.

4 Žiadosť o nenávratný finančný príspevok – projekt „Od dávok k platenej práci“

Doba realizácie projektu:

- 04/2012 – 11/2013

Partneri projektu:

- ÚPSVaR SR Banská Bystrica,
- Centrum vzdelávania neziskových organizácií,
- Krajská rozvojová agentúra Banská Bystrica - záujmové združenie právnických osôb

Rozpočet projektu:

- 315 000,- € (celkové výdavky projektu)
- 299 250,- € (výška NFP – 95 %)
- 15 750,- € (zdroje žiadateľa – 5 % spolufinancovanie)

Projekt zaujal aj zástupcov Európskej komisie

Projekt založený na silnom partnerstve a realizácia na lokálnej úrovni zaujal aj zástupcov Európskej komisie, čoho dôkazom bolo aj zasadnutie Monitorovacieho výboru OP ZaSI v Banskej Bystrici v júni 2013. Výber mesta Banská Bystrica pre zasadnutie Monitorovacieho výboru OP ZaSI EK nebol náhodný. Mesto Banská Bystrica dlhodobo realizuje sociálnu politiku na lokálnej úrovni s dôrazom na potreby jednotlivých cieľových skupín. Zástupcovia Monitorovacieho výboru v rámci svojho programu navštívili Komunitné centrum Kotva, ktoré sa nachádza priamo v objektoch núdzového a dočasného bývania a nízkoprahové denné centrum Kotvička. Obidve zariadenia sociálnych služieb financuje v plnom rozsahu mesto Banská Bystrica zo svojho rozpočtu. Zástupcovia výboru pozitívne hodnotili aj čiastkové úspechy projektu „**Od dávok k platenej práci**“⁵, ktorý prepájal služby zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb pre dlhodobo nezamestnaných. Klienti zariadení sociálnych služieb boli zapájaní do aktivít projektu s cieľom zvyšovania ich zamestnateľnosti. Zamestnávateľmi medzitrhu práce v projekte boli mestské príspevkové a rozpočtové organizácie ako aj firmy a podnikateľské subjekty, ktoré majú v predmete činnosti komunálne služby, napr. príspevková organizácia mesta Banská Bystrica Záhradnícke a rekreačné služby (ďalej iba ZAaRES), čistenie ulíc a údržba komunikácií – Ganz, Firma Milan Smädo – MIS – údržba ciest a komunikácií, firmy zaoberajúce sa so zberom a triedením komunálneho odpadu Icko-Onyx. Zástupcovia monitorovacieho výboru ocenili, že napriek tomu, že politika zamestnanosti je v kompetencii štátu, realizácia projektu na lokálnej úrovni za využitia lokálneho potenciálu a zdrojov môže byť príkladom kooperatívneho riešenia vysokej nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných za účasti partnerov zo štátnej správy, samosprávy a mimovládnych organizácií.⁶

5 Projekt sa realizoval v rámci OP ZaSI NP 2011/1.1/05, prioritná os 1. Podpora rastu zamestnanosti, opatrenie 1.1. Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti.

6 Informácie o projekte boli 30.8.2013 zverejnené aj na stránke Európskeho sociálneho fondu pod názvom Making the move from benefits to paid work. Zástupcovia Európskeho inštitútu verejnej správy z Maastrichtu v rámci prípravy programu pre delegáciu Litovského ministerstva sociálneho zabezpečenia zaradili 19. – 22. 11. 2013 návštevu mesta Banská Bystrica, kde sa projekt Od dávok k platenej práci prezentoval ako jeden z úspešných inovatívnych projektov na Slovensku.

Priebeh projektu a problémy - riziká, ktoré v priebehu projektu boli identifikované.

Projekt bol rozdelený do troch etáp:

1. etapa

příprava na realizáciu projektu (pripraviť plán medzitrhu práce)

2. etapa

začleňovanie dlhodobo nezamestnaných do pracovného procesu v troch stupňoch

3. etapa

adaptačný proces a vyhodnotenie projektu.

V prvej etape sa kreovalo lokálne partnerstvo. Odborným znalcom lokálnych pomerov trhu práce bol Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica (ďalej iba ÚPSVaR Banská Bystrica) a zabezpečoval výber a prípravu uchádzačov o zamestnanie pre aktivity projektu. Krajská rozvojová agentúra Banská Bystrica bola nositeľom skúseností z implementácie projektov zameraných na zamestnanosť a zabezpečovala funkciu koordinátora medzitrhu práce. Centrum vzdelávania neziskových organizácií - odborná vzdelávacia a tréningová inštitúcia, zabezpečovala aktivity osobnostného rozvoja. V rámci prvej etapy sa kreoval tiež podnik medzitrhu práce (prestupné zamestnávanie) - vytvorila sa nezisková organizácia pod názvom „Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých, n. o.“. Podarilo sa zabezpečiť materiálno-technické vybavenie neziskovej organizácie a pracovné činnosti pre zamestnancov medzitrhu práce.

Ďalšou aktivitou v rámci prvej etapy bol výber zamestnávateľov, ktorí budú zamestnávať dlhodobo nezamestnaných v rámci medzitrhu práce. Pri výbere zamestnávateľov bolo podmienkou, aby zodpovedali princípom a zásadám medzitrhu práce.

1 Charakter vykonávaných prác - verejnoprospešné práce a práce vo všeobecnom záujme

2 Dočasné zamestnávanie bolo prepojené s aktivitami na zvyšovanie zamestnatel'nosti

3 Dotovaný charakter dočasne vytvorených pracovných miest a podporných aktivít

4 Viacdrojové financovanie - štát, samospráva, zamestnávateľa

Tab. č. 1: Štruktúra zamestnávateľov a počty dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, s ktorými v rámci projektu pracovali:

Zamestnávateľa medzitrhu práce	Zameranie zamestnávateľa	Počet zamestnancov, ktorých v rámci projektu zamestnávali
Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých, n. o.	Služby vo všeobecnom záujme najmä pre oblasť školstva, sociálnu, zdravotnú a kultúrnu.	15
ZAaRES	Komplexná údržba mestskej zelene, detských ihrísk a iných zariadení.	10
ICEKO-ONYX, s. r. o	Zber a triedenie komunálneho odpadu.	5
MIS - údržba ciest a komunikácií, s. r. o	Stavebná údržba ciest a komunikácií	5
Jozef Ganz, SZČO	Čistenie komunikácií.	4
Kampa, s.r.o	Upratovacie a čistiace práce.	1

Pri vytváraní pracovných miest na dočasné zamestnávanie sme sa zamerali na také činnosti alebo poskytovanie takých služieb, ktoré neohrozia existujúce pracovné miesta na trhu práce na lokálnej úrovni. Dôraz bolo potrebné klásť na kvalitné a udržateľné partnerstvo, vrátane určenia kompetencií partnerov.

Druhá etapa začleňovanie do pracovného procesu pozostávala z troch stupňov:

- **Prvý stupeň** – prípravný trval 1 mesiac, garantom tejto aktivity bol ÚPSVaR Banská Bystrica. Jeho úlohou bolo pripraviť uchádzačov o zamestnanie na zaradenie k zamestnávateľom predovšetkým formou poradenstva. Dôležitý bol výber uchádzačov o zamestnanie, prihliadalo sa na vek – najvyššie zastúpenie bolo vo vekovej skupine 30 – 40 rokov a nad 55 rokov. V rámci výberu sa sledovalo aj stupeň dosiahnutého vzdelania, podmienkou bolo, že uchádzači o zamestnanie boli poberateľmi dávky v hmotnej núdzi, kde sa sledovalo, či ide o jednotlivca alebo dvojicu, resp. rodinu so spoločne posudzovanými osobami.
- **Druhý stupeň** sme nazvali „zacvičovací“ stupeň a trval 3 mesiace. V tejto fáze sa uzatvárali pracovné zmluvy 0,5 úväzku na dobu určitú. Súčasťou pracovného úväzku bolo aj školenie zamerané na osobnostný rozvoj. Pracovná činnosť bola zameraná na nácvik zručností – zapracovanie prostredníctvom zodpovednej osoby. Hrubá mzda bola na úrovni 0,5 minimálnej mzdy.
- **Tretí stupeň**, profesionalizácia trval 11 mesiacov. Pracovný pomer bol uzavretý na plný pracovný úväzok, hrubá mzda bola na úrovni minimálnej mzdy a cieľom bola profesionalizácia a zvyšovanie pracovných zručností pod odborným dohľadom. Po ukončení etapy začleňovania sa predpokladal prechod na otvorený trh práce.

Tab. č. 2: Zloženie cieľovej skupiny, s ktorou sa v projekte pracovalo z hľadiska dĺžky evidencie:

UoZ evidovaní viac ako 12 mesiacov a menej ako 24 mesiacov	18
UoZ evidovaní viac ako 25 mesiacov a menej ako 48 mesiacov	13
UoZ evidovaní viac ako 49 mesiacov	9

Znakom tejto skupiny uchádzačov o zamestnanie bolo **viacnásobné sociálne vylúčenie**, ktoré zahŕňa:

- Dlhodobú nezamestnanosť (najdlhšia nezamestnanosť bola až 144 mesiacov).
- Odkázanosť na dávky v hmotnej núdzi.
- Existenčné problémy – bývanie, zadlženosť súvisiaca s finančnou gramotnosťou, absencia sociálnej interakcie, alkoholizmus, sklony k nonkonformnému správaniu.

Tretia etapa predstavovala adaptačný proces a vyhodnotenie projektu. V tejto etape sa zameriavalo na adaptáciu zamestnancov na pracoviskách na otvorenom trhu práce, komunikácia so zamestnávateľmi ohľadom úrovne adaptácie, individuálne poradenstvo poskytované problémových situáciách.

Identifikované problémy cieľovej skupiny:

- nedostatočná sebadisciplína,
- zhoršená sociálna interakcia a ťažšia adaptácia na tímovú prácu,
- prejavy správania nezodpovedajúce základným spoločenským normám,
- absencia zručností pri orientácii na trhu práce,
- nedostatočná úroveň finančnej gramotnosti a zadlženosť,
- exekúcie – demotivácia k zamestnaniu.

Z hľadiska financovania v „zacvičovacom“ stupni (3 mesiace) 100 % celkovej ceny práce bolo refundovaných pre všetkých zamestnávateľov medzitrhu práce.

V stupni profesionalizácie 70 % celkovej ceny práce bolo refundovaných pre zamestnávateľov a 100 % celkovej ceny práce bolo refundovaných pre neziskovú organizáciu **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o.**

Výška refundovanej celkovej ceny práce bola stanovená pre organizácie vo výške 70 % na základe toho, že stále šlo o „zacvičovací“ stupeň (profesionalizáciu), ale zamestnanci v predchádzajúcich stupňoch získali už určité zručnosti a bol predpoklad, že cca vo výške 30 % si na „svoju mzdu vyrobia“. 100% refundovaná cena práce bola v neziskovej organizácii, ktorá bola pre účel prechodného zamestnávania zriadená mestom Banská Bystrica a nemala vlastné príjmy, z ktorých by uhradila čiastkovú cenu práce. Okrem toho Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n.o. bol v rámci projektu tou organizáciou, kde sa nadobúdali pracovné návyky a zručnosti. Podnik

medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n.o. mal uzavretú zmluvu o výkone praxe s uchádzačmi o zamestnanie, ktorú zabezpečoval podnik medzitrhu práce v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta (školy, zariadenia sociálnych služieb, akcie usporiadané mestom a pod.). V rámci výkonu praxe išlo o činnosti ako upratovanie, údržba verejných priestranstiev, jarná a zimná údržba komunikácii a pod.

Základným špecifikom **prechodného zamestnávania a prechodných pracovných** miest voči otvorenému trhu práce mal byť dotovaný charakter práce. Úlohou dotácie malo byť vytvorenie, resp. dotovanie takého pracovného miesta, ktoré môže obsadiť aj dlhodobo nezamestnaný uchádzač, ktorý by za regulárnych podmienok vzhľadom na svoju (ne)kvalifikovanosť, resp. v konkurencii kvalifikovanejšej pracovnej sily neuspel. Dotácia nemala pokryť len umiestnenie uchádzača na pracovné miesto, ale aj služby na zvýšenie jeho zamestnateľnosti.⁷

Faktory úspechu projektu

- Úzka súčinnosť zamestnávateľov s prijímateľom a koordinátormi medzitrhu práce
- Veľmi dobrý systém organizovania práce zo strany zamestnávateľov
- Práca zamestnancov v skupinách, pod odborným dohľadom
- Účinná podpora zamestnancom v problémových situáciách na pracoviskách i mimo neho

⁷ Prechodný trh práce ako nástroj tranzície dlhodobo nezamestnaných na otvorený trh práce, Pavol Bellan, Inštitút pre výskum práce a rodiny, Bratislava, január 2011

Prínosy medzitrhu práce z hľadiska realizácie projektu

SPOLOČENSKÉ:

- znižovanie dlhodobej nezamestnanosti,
- odstraňovanie bariér zamestnatelnosti,
- zvyšovanie životnej úrovne a kvality života,
- orientácia na miestny rozvoj a nedostatkové verejné služby,
- naštartovanie/posilnenie lokálnej ekonomiky v dôsledku zvýšenej kúpyschopnosti a tým aj dopytu po práci.

OSOBNÉ:

- získanie reálnej pracovnej skúsenosti a nových pracovných zručností,
- finančná zábezpeka, zvýšenie miery sebestačnosti,
- posilnenie sebadôvery, sebavedomia, sebaúcty rozšírenie informácií o právach a povinnostiach zamestnanca.

Projekt bol úspešný, zo 40 dlhodobo nezamestnaných sa 11 zamestnancov umiestnilo na otvorenom trhu práce. V oblasti zamestnanosti možno hodnotiť, že sa zlepšila účinnosť, kvalita poskytovania a dostupnosť verejných služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce pre ľudí z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, prostredníctvom programu tranzitívneho charakteru – medzitrhu práce.⁸

Súčasťou projektu bola brožúra s názvom Medzitrh práce -cesta od dávok k platenej práci, ktorý v rámci projektu spracoval Inštitút zamestnanosti.⁹

Výstupom projektu bola nezisková organizácia zriadená mestom Banská Bystrica – Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o., ktorej činnosť je zameraná na dočasné zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie.

Za najväčšie problémy, ktoré bolo potrebné riešiť individuálnym poradenstvom, bola pokladaná finančná negramotnosť, ktorej dôsledkom bola zadlženosť. Tento fakt vplýval aj na motiváciu zamestnať sa. V projekte zamestnávateľa museli riešiť aj exekúcie – šiesti zamestnávateľa medzitrhu práce prijali celkom 50 exekučných príkazov (z toho jeden trestným rozkazom), ktoré sa vykonávali prostredníctvom zrážok zo mzdy, a to 18 zamestnancom medzitrhu práce (z toho 8 zamestnanci mali po jednej exekúcií, 7 zamestnanci mali po dve exekúcie, 1 zamestnanec mal tri exekúcie, 1 zamestnanec mal štyri exekúcie a 1 zamestnanec mal 21 exekúcií). Celková suma istín vyplývajúca zo všetkých 50 exekučných príkazov bola vo výške 13 932,52 eur. Z pohľadu

8 Pozitívnu odozvu projekt získal na záverečnej konferencii v novembri 2013, ale aj na výročnej konferencii k horizontálnej priorite Marginalizované rómske komunity konanej 9. decembra 2013 v Bratislave, ktorú organizoval v rámci OP Technická pomoc Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity.

9 Obsahom publikácie je popis cieľovej skupiny, fungovanie medzitrhu práce a financovanie medzitrhu práce. Elektronická verzia publikácie je prístupná na [www. stránke: http://iz.sk/Svd8](http://iz.sk/Svd8)

členenia exekúcií podľa typu pohľadávky, bolo zamestnávateľom medzitrhu práce doručených 15 prednostných a 35 bežných exekučných príkazov. Rozdelenie exekúcií podľa exekučného titulu: pokuty: 27, výživné: 1, poisťné: 6, dlhy telekomunikáciám: 1, dlh komunálny odpad: 3, peňažné plnenie: 1, pôžička: 3, daň: 2, energie: 2, výkon rozhodnutia: 3 a vymáhanie pohľadávky: 1. Z hľadiska časového rozlíšenia, najstaršia exekúcia bola z roku 1997 (3x) a najnovšia exekúcia z roku 2013 (3x).

Počas realizácie projektu boli zamestnávateľia nútení ukončiť pracovné pomery s 8 zamestnancami, a to za hrubé porušenie pracovnej disciplíny. V rámci 3 mesačnej skúšobnej doby bol ukončený pracovný pomer s jedným zamestnancom, z dôvodu nezvládnutia základných pracovných zručností a neschopnosti zapojiť sa do nariadenej pracovnej činnosti. Uvoľnené pracovné miesta boli v rámci 6 výberových konaní preobsadené ďalšími 8 uchádzačmi o zamestnanie. S tromi z nich na základe preukázanej pracovnosti a šikovnosti, uzatvorili zamestnávateľia nové pracovné zmluvy na ďalšie obdobie.

Za obdobie dočasného zamestnania boli 2 zamestnanci práceneschopní viac ako 10 mesiacov, ich práceneschopnosť podľa informácii zo strany zamestnávateľov pokračovala aj po ukončení dočasného zamestnania. Za jedného z nich bol v novembri 2012 prijatý náhradník, ktorý si na základe veľmi dobrých pracovných výsledkov dokázal udržať pracovné miesto u spolupracujúcej organizácie aj po skončení projektu. Do projektu bolo zapojených 22 príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít (12 mužov a 10 žien, čo je 55 % z celkového počtu cieľovej skupiny), najmä zo Zariadenia dočasného ubytovania Kotva II., nocľahárne „Večierka“, útulku Prístav a Domu sv. Vincenta.

Tab. č. 3: Podiel nákladov na jednotlivé činnosti a aktivity projektu boli nasledovné:

Náklad	Rozpočet projektu	Skutočné výdavky	% podiel k celkovým výdavkom
Založenie a fungovanie PMTP	31 589,38	31 486,37	11,00
Mzdy zamestnancom MP	188 835,30	198 271,44	69,96
Náklady zamestnávateľa na stravu zamestnancov MP	19 060,80	20 044,38	4,2
OOPP	10 000,00	7 868,93	2,7
Osobnostný rozvoj (tréningy)	14 042,66	13 503,08	4,8
Koordinátori MP	20 448,00	20 139,33	7,1
SPOLU:	283 976,14	283 313,53	99,76
Počet zamestnancov MP	40		
Prepočet nákladov na 1 osobu cieľovej skupiny v projekte		7 082,84	

Ako je to s udržateľnosťou projektu - činnosťou neziskovej organizácie Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých, n. o. ?

Ako bolo vyššie uvedené, projekt bol hodnotený ako na národnej úrovni, tak aj na európskej úrovni, veľmi pozitívne. Napriek tomu s udržateľnosťou výsledkov projektu po ukončení projektu boli problémy týkajúce sa financovania (hlavne pre manažment neziskovej organizácie, ktorého úlohou bolo zabezpečiť finančné prostriedky na fungovanie organizácie). V rámci nástrojov aktívnej politiky trhu práce, ktoré umožňovali získať finančné prostriedky na čiastočne „dotovaný charakter práce“, neboli k dispozícii v systéme a ani v projektoch zdroje na financovanie manažovania dočasne vytváraných pracovných miest. Napriek tomu, že riadenie procesu umiestňovania dlhodobozamestnaných, či už na prechodný alebo otvorený trh práce, je veľmi náročné, (sociálna práca s náročnou cieľovou skupinou, predsudky, nedôvera majoritnej spoločnosti - zamestnávateľov voči tejto cieľovej skupine a pod.) nie sú vytvorené finančné podmienky v systéme na podporu tohto procesu. Chýbajú v systéme mechanizmy podpory, ktoré celý proces zabezpečujú. Paradoxne všetky dotačné mechanizmy (dokonca aj dotácie zo zdrojov samospráv) sú určené len na cieľovú skupinu a aktivity vo vzťahu k cieľovej skupine, ale mzdy tých, ktorí vlastne tieto procesy zabezpečujú nebolo možné financovať (napr. písanie a administráciu projektov, koordináciu a prácu so zamestnávateľmi a pod.)

Tab. č. 4: Počet udržaných pracovných miest u zamestnávateľov medzitrhu práce k 1.10.2013

Počet udržaných pracovných miest v projekte Od dávok k platenej práci						
Zamestnávateľ medzitrhu práce	Počet zamestnancov medzitrhu práce			Počet udržaných pracovných miest		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
ICEKO - ONYX, s. r. o	5	0	5	3	0	3
Jozef Ganz	2	2	4	2	2	4
MIS - údržba ciest a komunikácii s. r. o	5	0	5	1	0	1
ZAaRES	5	5	10	0	0	0
Kampa, s. r. o.	0	1	1	0	0	0
Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých, n.o. prostredníctvom spolupracujúcich organizácií	12	5	15	3	0	3
SPOLU:	29	11	40	9	2	11

Na základe výsledkov projektu boli navrhované aj zmeny niektorých ustanovení zákonov: zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.¹⁰

Rok 2014

Mesto Banská Bystrica očakávalo, že počas realizácie projektu sa vytvoria také legislatívne a systémové nástroje, ktoré umožnia financovať a udržať výsledky rozbehnutého projektu. Nakoľko legislatívny proces vo vzťahu k očakávaným nástrojom nebol taký flexibilný, správna rada neziskovej organizácie zaviazala vedenie neziskovej organizácie získavať finančné prostriedky na činnosť v rámci zverejnených výziev.

V máji 2013 bol podaný projekt Realizácia programu riadenia rodinných financií.¹¹ V zdĺhavom schvaľovacom procese boli na záver zásadným spôsobom obmedzené oprávnené výdavky, ako aj rozsah projektu, skrátila sa doba realizácie projektu a bola potrebná aj úprava oproti pôvodnému zneniu. Bolo veľmi diskutabilné, či sa podarí uvedený projekt zrealizovať v požadovanom rozsahu, kvalite a termíne bez toho, aby bolo ohrozené naplnenie jeho cieľov a jeho financovanie, keďže nezisková organizácia nemala vlastné príjmy.

Vzhľadom na riziká spojené s uvedenou situáciou a aj personálne zmeny, správna rada neziskovej organizácie neodporučila uzatvoriť zmluvu na uvedený projekt a prijala uznesenie, že je potrebné hľadať spôsob udržania činnosti organizácie a požiadať mestské zastupiteľstvo o finančný vklad na ďalšie fungovanie. V dôsledku viacerých faktorov činnosť neziskovej organizácie Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o bola v roku 2014 „utlmená“.

Rok 2015

V apríli 2015 bola do mestského zastupiteľstva predložená správa o činnosti neziskovej organizácie aj s návrhom na ďalšie fungovanie. Dôraz sa kládol na využitie nástrojov aktívnej politiky trhu práce, hlavne na:

- § 50 príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,
- § 50j príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti,
- § 52a príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby.

10 Skúsenosti z pilotného projektu boli zohľadňované a zahrnuté aj pri spracúvaní Národnej stratégie zamestnanosti do roku 2020 (viď str. 51 uvedeného dokumentu)

11 Výzvy OP ZaSI – Fond sociálneho rozvoja MPSVaR SR – 2012/2.1/02

Tab. č. 5: Štruktúra a podiel finančných prostriedkov v návrhu rozpočtu na rok 2015.

		% podiel príjmov
Príspevky z ÚPSVaR BB	21 117,00	57,4 %
Peňažný vklad mesta	5 000,00	13,6 %
Vysielajúca organizácia - Mesto BB mzda sociálneho pracovníka)	7 649,00	20,8%
Sponzorstvo , dary	3 000,00	8,2%
Celkové príjmy	36 766,00	100%

Mesto Banská Bystrica okrem peňažného vkladu a mzdy jedného zamestnanca poskytlo neziskovej organizácii Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o. aj návratnú finančnú výpomoc na prvé dva mesiace – do času refundácie výdavkov z ÚPSVaR SR Banská Bystrica (10 843,00€). Tak sa vďaka aktérom a partnerom na lokálnej úrovni – mestu Banská Bystrica, ÚPSVaR Banská Bystrica a podnikom a organizáciám na území mesta (Stefe a.s., ICEKO – ONYX s. r. o., Pufeko s. r. o, MBB a.s., fy Lapin, BPM s. r. o., Mária Pedersen) podarilo nadviazať na predošlý úspešný projekt. Z pôvodných 40 dlhodobo nezamestnaných, ktorí vstúpili do projektu si do roku 2015 prácu udržalo 17 z pôvodných zamestnancov. V priebehu roku 2015 sa vykonávala obnova povrchovej úpravy zábradlí v majetku mesta Banská Bystrica (celkom boli očistených a natretých 1 078 bm zábradlí na mostoch v Kremničke, v Radvani, na Štefánikovom nábreží, v Belušovej). Pracovná činnosť za uvedené obdobie prebiehala bez fluktuácií a bez PN. Zamestnanci si obnovovali pracovné návyky, zručnosti a prax v údržbe zábradlí.

V rámci ďalšieho nástroja RE-PAS, § 54 ods. (1) písm. d) zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti sa 11 uchádzačov o zamestnanie vzdelávalo v programe s názvom „Uchádzač o zamestnanie v počítačovom svete“. Na zvýšenie finančnej gramotnosti a zamestnatelnosti bolo uskutočnené školenie „Riadenie rodinných financií“.

Počas realizácie aktivít bolo v praxi potvrdené, že je potrebná (až nutná) každodenná práca s nezamestnanými osobami, s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných a ďalších znevýhodnených, aby sa postupne uplatnili na otvorenom trhu práce.

V roku 2015 Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR nominovalo projekt „Od dávok k platennej práci“ do súťaže REGIOSTARS 2015, vyhlasovanej každoročne Európskou komisiou. Už nominácia do tejto prestížnej súťaže je pozitívnym hodnotením jednotlivých projektov.

Rok 2016

Nezisková organizácia **Podnik medzitrhu práce - Šanca pre všetkých**, n. o. pokračoval aj v prvom polroku 2016 v činnosti zameranej na dočasné zamestnávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie spojené so systematickým uplatňovaním metód a foriem medzitrhu práce.

Nezisková organizácia uzatvorila s mestom Banská Bystrica čiastkovú zmluvu o spolupráci, v ktorej boli definované verejnoprospešné práce na majetku mesta Banská Bystrica v správe oddelenia údržby miestnych komunikácií a inžinierskych sietí. Práce definované v zmluve boli zamerané na údržbu cestných a mostných zariadení, čistenie verejných priestranstiev a miestnych komunikácií. Od januára 2016 pokračovali v pracovnej činnosti aj nezamestnaní, ktorí boli zaradení na výkon dobrovoľníckej služby v októbri 2015.

Ich činnosť bola zameraná na zimnú údržbu verejných priestranstiev, v zimných mesiacoch vykonávali ručné odhrňanie snehu, posyp soľou a rozbíjanie ľadu na schodištiach v Sásovej na Pieninskej, Krivánskej a Magurskej ulici. Paralelne s touto činnosťou pracovali aj na mestskom podchode pri Kapitulskej ulici. Popri pracovnej činnosti bola realizovaná s členmi skupiny sociálna práca, tiež pedagogické, psychologické a kariérne poradenstvo.

Po skončení dobrovoľníckej služby osem účastníkov, de facto znevýhodnení uchádzači o zamestnanie, boli zaradení na 9 mesiacov (teda do 31.decembra 2016) na polovičný pracovný úväzok do národného projektu „Šanca na zamestnanie“. Pokračovali v tvorbe a ochrane životného prostredia, kde okrem výsadby kvetín a okrasných drevín urobili odvodňovací rigol a pomohli upraviť átrium ZŠ Fantázia. Opätovne skrášľovali mesto, keď 5 z nich už samostatne bez trvalého dohľadu čistili, natierali a kvalitne ukončili cca 100 bm zábradlia na komunikácii Cesta ku Smrečine pri dočasnej autobusovej stanici. Ďalší dvaja boli zaradení k tretej skupine dobrovoľníckej služby, so zámerom, že okrem zaúčania nových členov pracovnej skupiny sa pripravujú na perspektívne vykonávanie funkcie organizátora dobrovoľníckej služby. Jeden pomáhal pri záhradníckych prácach. Počas tohto obdobia bol s jednou zamestnankyňou na jej vlastnú žiadosť ukončený pracovný pomer, nakoľko sa jej podarilo zamestnať na otvorenom trhu práce. Namiesto nej bola prijatá iná zamestnankyňa. Za obdobie od januára do apríla 2016 refundoval UPSVR 95 % miezd týchto zamestnancov vo výške 1 975 € a poskytol jednorazový príspevok na ochranné odevy a ďalšie výdavky vo výške 462,43 €. Mesto poskytlo návratnú finančnú výpomoc vo výške 7000 € na preklopenie času refundácie miezd. Rovnako ako v roku 2015 poskytlo mesto Banská Bystrica aj finančný vklad vo výške 6 000 €.

Od apríla 2016 boli na dobrovoľnícku službu zaradení ďalší dlhodobo nezamestnaní. Novú pracovnú skupinu tvorilo 12 nezamestnaných, ktorých vekový priemer bol 38,3 rokov. Najmladší mal 19, najstarší 59 rokov. V skupine bolo 8 príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. Čo sa týka vzdelania malo 9 z nich základnú, 2 učňovskú a 1 vysokú školu. Z hľadiska znevýhodnenia boli 6 znevýhodnení podľa veku (do 25 a nad 50 rokov), 9 podľa vzdelania a 4 podľa dĺžky evidencie, pričom znevýhodnenia boli aj kombinované.

Hneď po nástupe absolvovala táto pracovná skupina teoretické i praktické školenie na získanie základných maliarskych zručností, ktoré pre nich zorganizovala firma SABR. Absolvovali tiež základy finančnej gramotnosti so zameraním na exekúcie, ktoré zabezpečilo občianske združenie Spravodlivosť pre všetkých. Na kvalifikované vykonávanie údržby zelene ich pripravovala jedna členka tejto pracovnej skupiny, ktorá mala v náplni starostlivosť o nezamestnaných z hľadiska tvorby a ochrany životného prostredia. Po absolvovaní odbornej prípravy začali čistiť a natierať zábradlia v meste. V roku 2016 bola spolupráca s mestom Banská Bystrica a ÚPSVaR Banská Bystrica. Dopravný podnik mesta Banská Bystrica, a. s., tiež Slovenská autobusová doprava, a. s., Zvolen pomohli riešiť sociálne problémy členov pracovných skupín súvisiace s cestovaním v mestskej a prímestskej doprave. Osemročné športové gymnázium a podnik a predajňa Hydina Sk na Mičinskej ceste poskytli priestor na prezliekanie a uloženie materiálu.

Rok 2017

V roku 2017 nezisková organizácia **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n.o.** pokračoval v poskytovaní intervencie v prospech začleňovania na trh práce pre 78 klientov, ktorí boli podporení na dohodnutú dobu v rámci zákonných opatrení podľa zákona č.5/2004 Z. z.o službách zamestnanosti a zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi. Aktivity, ktoré klienti absolvovali v podniku, vyplývali z programu zvyšovania zamestnateľnosti, ktorý sa delil podľa svojho obsahu na modul získavania a zvyšovania sociálnej gramotnosti a na modul získavania a zvyšovania pracovných zručností.

I. Modul nadobúdania a zvyšovania sociálnej gramotnosti bol implementovaný prostredníctvom vzdelávacích podujatí, najmä formou prednášok a praktických cvičení. V niektorých prípadoch s aplikáciou v praktickom živote klienta, napr. riešenie exekúcií aj prostredníctvom osobných bankrotov, vybavovanie osobných dokladov, dotácií na školské pomôcky, návrh na splátkový kalendár, vybavenie predčasného dôchodku, pomoc pri získavaní štipendií pre rómskych študentov atď. Tematický rozsah modulu mal stabilnú štruktúru a tvorili hotémy ako dlhová pasca, prevencia exekúcií, efektívna komunikácia pri získavaní práce, kariérne poradenstvo, vybrané informácie k téme Zákoník práce.

II. Modul nadobúdania a zvyšovania pracovných zručností bol implementovaný formou teoretického poučenia a praktickej výučby. Z hľadiska vecného pokrytia bol zameraný na tri odbornosti: údržba cestných a mostných zariadení, letná a zimná údržba verejných priestranstiev a tvorba a údržba životného prostredia.

Rok 2017 bol pre podnik výnimočný, nakoľko klienti dostali možnosť nadobúdať a zvyšovať si svoje pracovné zručnosti v oblasti revitalizácie trávnatých porastov. Išlo predovšetkým o kosenie vo vybraných miestach mestskej časti Sásová, a to na základe spolupráce s príspevkovou organizáciou mesta Banská Bystrica ZAaRES.

Nezisková organizácia **Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o.** v roku 2017 poskytoval všeobecne prospešné služby, ktoré boli zamerané na obnovu pracovných návykov a získavanie pracovných zručností.

Podarilo sa to v nasledujúcom rozsahu:

- čistenie a natieranie zábradlí v 28 lokalitách miestnych komunikácií – 1278 bm,
- letná údržba – ručné upratovanie korčuliarskej dráhy – 89 100 m,
- zimná údržba chodníkov a schodišť – 51 038 m²,
- údržba zelene – kosenie trávnatých plôch na verejných priestranstvách – 63 488 m²,
- sadovnícke práce v interiéri a exteriéri našej organizácie – 3 000 ks kvetov.

V rámci projektovej činnosti nezisková organizácia **Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o.** získala finančnú podporu v objeme 1300 eur na realizáciu projektu Práca s pridanou hodnotou od nezamestnaných, zameraného na obnovu oddychovo-rekreačnej zóny, ktorá bola v minulosti koncovou zástavkou náučného chodníka v areáli Základnej školy Magurská. V rámci nej bola vybudovaná “Záhradka Kamarátka”, ako priestor na výchovu detí a občanov mestskej časti k starostlivosti o liečivé a okrasné rastliny, rastúce pozdĺž náučného chodníka smerom do Nízkych Tatier. Do projektu boli zapojení aj miestni obyvatelia, rodičia a deti z materských a základných škôl. Výsledkom ich práce bol rekultivovaný pozemok (1223 m²), likvidácia nelegálnej skládky stavebného materiálu, kultivácia ovocnej záhrady, obnova turistickej infraštruktúry a výsadba kvetinovej skalky a ďalších plôch s kvetinami a liečivými rastlinami.

Na implementáciu druhého projektu „Zamestnanosť a zamestnateľnosť, základný predpoklad začleňovania Rómov” nezisková organizácia získala dotáciu v objeme 6000 eur, z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. A v rámci neho sa podniku podarilo prepojiť tri aspekty začleňovania prípravy na prácu, a to: výkon pracovnej činnosti, vzdelávanie a príprava na trh práce a socializačné učenie a sociálne poradenstvo. Zároveň jeho cieľom bolo odstraňovať dôvody a dôsledky dlhodobej nezamestnanosti a vytvárať podmienky na jej predchádzanie. Realizáciou projektu si podnik obstaral technické vybavenie: elektrocentrálu, pojazdnú prevodovku a adaptéry, malotraktor s vlečkou, 4 krovinnorezy, ACCU vrtačku, 2 elektrické brúsky, 3 ACCU brúsky, 4 nabíjačky a 2 akumulátory.

Tab. č. 6: Rozdelenie príjmov (výnosov) v členení podľa zdrojov rok 2017

Vlastný príjem - peňažný vklad zakladateľa	Vlastný príjem z vykonaných všeobecne prospešných služieb	Realizácia AOTP - refundácia z ÚPSVaR	Projektová činnosť	Príjem na základe zmluvy s Mestom Banská Bystrica
6 000,00 €	11 855,67 €	21 306,72 €	7 279,00 €	11 895,00 €

Rok 2018

V roku 2018 sa v neziskovej organizácii **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých** zamerali na vytváranie vhodných podmienok pre zamestnávanie znevýhodnených osôb z hľadiska veku (mladí vo veku do 29 rokov a osoby vo veku nad 50 rokov), z hľadiska vzdelania (osoby s nízkym – základným vzdelaním) a z hľadiska dĺžky evidencie (nad 12 mesiacov). Pozitívnym výsledkom využívania nástrojov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce sa podniku v priebehu roka 2018 podarilo získať finančné prostriedky na podporu vytvárania pracovných miest v zmysle §50 j) pre 4 znevýhodnených nezamestnaných na dobu 9 mesiacov a na podporu vytvárania pracovných miest v zmysle §54 a) pre 3 mladých nezamestnaných rovnako na 9 mesiacov. V roku 2018 pokračovali intervencie v prospech začleňovania na trh práce pre 62 klientov, ktorí boli podporení na dohodnutú dobu v rámci zákonných opatrení podľa zákona č.5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi.

Z celkového počtu 62 klientov, ktorí vykonávali verejnoprospešné činnosti, sa podarilo uplatniť na trhu práce celkom 28 klientom, z toho šiesti sa zamestnali na dohody o vykonaní práce a 22 klientov získalo pracovnú zmluvu.

Nezisková organizácia Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. v období mesiacov máj – jún 2018 vykonal všetky nevyhnutné kroky k tomu, aby boli splnené podmienky registrácie podniku a zápis do Registra poskytovateľov sociálnych služieb na Úrade Banskobystrického samosprávneho kraja s cieľom získať systémovú podporu. Nezisková organizácia bola do registra poskytovateľov zapísaná a od 19.7.2018 môže poskytovať základné sociálne poradenstvo občanom v nepriaznivej sociálnej situácii ambulantnou formou.

Nezisková organizácia Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. v roku 2018 implemtoval 2 projekty. Prvý projekt s názvom „Rozvoj ľudských zdrojov – aktivity uľahčujúce integrovanie mladých Rómov“ bol financovaný z domácich zdrojov. Jeho cieľom bolo posilniť postavenie mladých Rómov žijúcich v meste Banská Bystrica. Špecifickými cieľmi projektu boli posilnenie komunikačných kompetencií mladých Rómov prostredníctvom vzdelávacích aktivít, zvýšenie povedomia mladých Rómov o možnostiach uplatnenia sa na trhu práce prostredníctvom informačných aktivít a zlepšenie integrácie mladých Rómov z ekonomického, sociálneho a kultúrneho hľadiska.

Dopytovo orientovaný projekt „Podpora mladých UoZ“ bol finančne podporený zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Jeho cieľom bolo prostredníctvom implementácie programu “Šanca 29 pre mladých ľudí” podporiť zamestnateľnosť a zvýšiť účasť vybraných 15 mladých ľudí na trhu práce, ktorí pôsobia na území okresu Banská Bystrica, a tým dosiahnuť zníženie miery nezamestnanosti mladých ľudí vo veku do 29 rokov. Program predstavoval inovatívnu formu podpory mladých ľudí s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, sťaže, praxe, individuálneho a kariérneho poradenstva.

Nezisková organizácia Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. v roku 2018 poskytoval všeobecne prospešné služby, ktoré boli zamerané na obnovu pracovných návykov a získavanie pracovných zručností:

Išlo predovšetkým o:

- čistenie a natieranie zábradlí v 19 lokalitách miestnych komunikácií – 1150 bm,
- letná údržba – ručné upratovanie korčuliarskej dráhy – 139050 m,
- zimná údržba chodníkov a schodísk – 70 042 m²,
- údržba odvodňovacích rigolov – 69m²,
- údržba zelene – kosenie trávnatých plôch na verejných priestranstvách – 132 851 m²,
- sadovnícke práce v interiéri a exteriéri našej organizácie – 2 000 ks kvetov.

V roku 2018 mesto Banská Bystrica bolo Združením miest a obcí a agentúrou Abby art nominované v kategórii mestá v rámci súťaže „Oskar bez bariér“ práve za projekt „Udržateľnosť činnosti Podniku medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o.“

V rámci súťaže Národná cena kariérového poradenstva 2018, nezisková organizácia **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o.** získal ocenenie za príspevok „Intenzívne zážitkové kariérové poradenstvo od A po Z – Šanca pre mladých NEET“. Pozitívne hodnotené bolo najmä zavedenie inovatívnej formy spolupráce s klientmi a komplexným prístupom k riešeniu ich momentálnej situácie, kde s klientom pracujú v úzkej spolupráci kariérový poradca a sociálny pracovník.¹²

12 Bilancia činnosti Podniku medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. – M. Maková, L. Babiaková, marec 2019

Tab. č. 7: Rozdelenie príjmov (výnosov) v členení podľa zdrojov rok 2018

Vlastný príjem - peňažný vklad zakladateľa	Vlastný príjem z vykonaných všeobecne prospešných služieb	Realizácia AOTP - refundácia z ÚPSVaR	Projektová činnosť	Príjem na základe zmluvy s Mestom Banská Bystrica	2 % z daní
6 000,00 €	21 771,95 €	18 638,15 €	12 384,01 €*	29 108,44 €	260,38 €

*14 805,41 € sa čaká na refundáciu

Pre neziskovú organizáciu Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. aj v roku 2018 bola kľúčová pomoc od mesta Banská Bystrica a ÚPSVaR Banská Bystrica a to v podobe poskytnutia finančných príspevkov a pridelenia zákazky na práce od oddelenia údržby miestnych komunikácií a inžinierskych sietí MsÚ a príspevkovej organizácie ZAaRES.

Vysokú mieru podpory pre podnik znamenal v rámci vzájomnej spolupráce prístup organizácií, ktoré pomohli riešiť sociálne problémy členov pracovných skupín súvisiace s cestovaním v mestskej a prímestskej doprave. Boli to Dopravný podnik Mesta Banská Bystrica, a. s. a Slovenská autobusová doprava, a. s., Zvolen.

Záver

Zárukou dlhodobej udržateľnosti neziskovej organizácie **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o.** je dostatočná miestna inštitucionálna a manažérska kapacita a aktívne a fungujúce partnerstvo. Prioritou je využívať všetky dostupné progresívne a fungujúce prvky podpory účasti ľudí na trhu práce a profesionálne a kvalitné poskytovanie poradenských služieb. Nezisková organizácia svojou činnosťou prispieva k zlepšeniu kvality a dostupnosti aktívnych opatrení trhu práce, lepšiu účinnosť, kvalitu a dostupnosť služieb zamestnanosti pre ľudí z marginalizovaného prostredia. Realizovať programy tranzitívneho charakteru (medzitrh práce) sa darí vďaka podpore zriaďovateľa mesta Banská Bystrica a dobre fungujúcemu partnerstvu s ÚPSVaR Banská Bystrica, ako aj iným partnerským organizáciám. V nasledujúcom období je cieľom neziskovej organizácie **Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o.** získať štatút sociálneho podniku a byť akceptovaným a spoľahlivým partnerom v oblasti údržby miestnych komunikácií a údržby zelene.

Vďaka podpore sociálnych podnikov pracovnej integrácie bude možné dostať na trh práce rôzne skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, ktoré v súčasnosti na otvorenom trhu práce nedokážu uspieť a tým zvýšiť úspešnosť zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie hlavne z radov príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Príklady dobrej praxe:

Riaditeľka Podniku medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o. Mgr. Milena Maková uvádza príbeh pána Mateja z Banskej Bystrice, ktorý bol dlhodobo nezamestnaným uchádzačom o zamestnanie. Nezisková organizácia Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o. na základe uzatvorenej Dohody č. 18/26/054/3 zo dňa 26.02.2018 s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici v rámci realizácie národného projektu „**REŠTART – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce – opatrenie č. 2**“ vytvoril vhodné podmienky na vykonávanie zapracovania za účelom získania a obnovy pracovných návykov pre pána Mateja. Zapracovanie pán Matej vykonával v organizácii v období od 01.03.2018 do 31.08.2018, a to na pozícii pomocný pracovník v sadovníctve a záhradníctve, nakoľko jednou z činností, ktorým sa venuje mestom Banská Bystrica zriadená nezisková organizácia je práve tvorba, ochrana, udržiavanie a zlepšovanie životného prostredia.

Pán Matej bol do podniku vybraný na základe odporúčenia zamestnankyň Aktivačného centra z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, ktoré správne vyhodnotili zručnosti a schopnosti pána Mateja z predchádzajúcich činností vykonávaných na meste Banská Bystrica, a to v období rokov 2015 – 2018, počas ktorých vykonával činnosti v rámci odpracovania dávky v hmotnej núdzi a následne aktivačné činnosti. Pán Matej počas celého obdobia zapracovania v neziskovej organizácii zodpovedne pristupoval k plneniu pracovných povinností a pridelenej práci, s jeho výkonom práce bola zo strany nadriadeného vždy veľmi dobrá spokojnosť, bol dobrým príkladom aj pre ostatných uchádzačov o zamestnanie. Bol pracovitý, flexibilný, svedomitý a nekonfliktný.

Na základe uvedeného sa nezisková organizácia **Podnik medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o.** rozhodol prijať pána Mateja do zamestnania, a to na pozíciu iný pomocný pracovník v rámci realizácie národného projektu „**Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení na trhu práce – 3**“ podľa § 50j zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S doterajšími pracovnými výsledkami pána Mateja sú v organizácii nadmieru spokojní, k práci pristupuje svedomito a riadne podľa svojich síl, vedomostí a schopností a v súlade s popisom pracovných činností.

Riaditeľka Podniku medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. Mgr. Milena Maková uvádza ďalší úspešný príbeh.

V období od 01.04.2018 do 30.09.2018 Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. realizoval projekt **“Podpora mladých UoZ”** v rámci operačného programu Ľudské zdroje, prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Program **“Šanca 29 pre mladých ľudí”**, podpora zamestnávateľnosti, zvýšenie účasti vybraných 15 mladých ľudí na trhu práce, dosiahnutie zníženia miery nezamestnanosti mladých ľudí vo veku do 29 rokov.

V rámci projektu sa uskutočnila realizácia hlavnej aktivity s názvom Programy a projekty umožňujúce mladým NEET odbornú prípravu alebo stáže, praxe, tréningy zručností a pod., ktorej cieľom bolo dosiahnuť aktivizáciu a podporu mladých nezamestnaných prostredníctvom ich odbornej prípravy – vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, praxe a tréningov zručností a pod. Do praxe sa premietli formou zavedenia inovatívneho programu vzdelávania „Program Šanca 29 pre mladých ľudí“ a prípravy mladých NEET pre trh práce vrátane kariérneho poradenstva a individualizovaných poradenských činností.

Do tohto projektu bola zapojená aj slečna Nikola. Nikola už v čase nástupu bola absolventkou Právnickej fakulty, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 24 ročná, nezamestnaná evidovaná na úrade práce v evidencii uchádzačov o zamestnanie (tri mesiace). Do projektu bola zapojená v priebehu realizácie projektu najprv ako náhradníčka, avšak nakoľko nastali zmeny v projekte (týkajúce sa cieľovej skupiny) Nikola absolvovala projekt do konca. Do projektu sa prihlásila na odporúčanie mamy. Nikola si chcela nájsť prácu v oblasti práva, ktoré vyštudovala.

Jej osobným cieľom bolo ujasniť si, v akej oblasti práva a v akej inštitúcii (advokátskej kancelárii ako koncipientka, podniková právnička, právnička v štátnej alebo verejnej správe) by chcela pôsobiť. Následne v Podniku medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. spoločne pracovali na akčnom pláne oslovenia potenciálnych zamestnávateľov a vylepšení životopisu, motivačného listu a príprave na pracovný pohovor. V rámci účasti na projekte pracovala v neziskovej organizácii Podnik medzitrhu práce – Šanca pre všetkých, n. o. v rámci dobrovoľníckej služby 3 mesiace v administratíve. Všetky úlohy plnila zodpovedne, načas a prejavila samostatnosť a precíznosť pri vypracovávaní rôznych tlačív a listov. Počas spolupráce v medzitrhu práce reagovala na dve pracovné pozície. V rámci druhej reakcie bola pozvaná na pracovný pohovor. Spoločne bol s ňou nacvičený pracovný pohovor. Podarilo sa jej byť na pracovnom pohovore úspešná až do takej miery, že získala pracovné miesto. Tešila sa na nové výzvy a nové skúsenosti spojené s výkonom podnikového právnik. Pracovná pozícia je zatiaľ len na dobu určitú počas zastupovania na materskej, avšak Nikola to vníma ako výzvu a zaujímavú skúsenosť, ktorá jej dá nové zručnosti a skúsenosti, ktoré jej otvoria dvere k ďalším pozíciám.

Zoznam použitých skratiek:

ÚPSVaR Banská Bystrica	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
ZAaRES	Príspevková organizácia mesta Banská Bystrica – Záhradnícke a rekreačné služby
UoZ	uchádzač o zamestnanie
APTP	Aktívne politiky trhu práce
MP	Medzitrh práce
OP	Operačný program
NEET	Not in employment, education or training
MsÚ	Mestský úrad
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce

Zoznam použitých zdrojov a informácie o PMP ŠPV:

<https://www.facebook.com/Podnik-medzitru-pr%C3%A1ce-%C5%A0anca-pre-v%C5%A1etk%C3%BDch-n-o-854489988043394/>

<https://www.facebook.com/abelravasz/videos/1347647531970214/>

V materiáli boli použité podklady a informácie z výročných správ a interných dokumentov Podniku medzitru práce – Šanca pre všetkých, n. o.